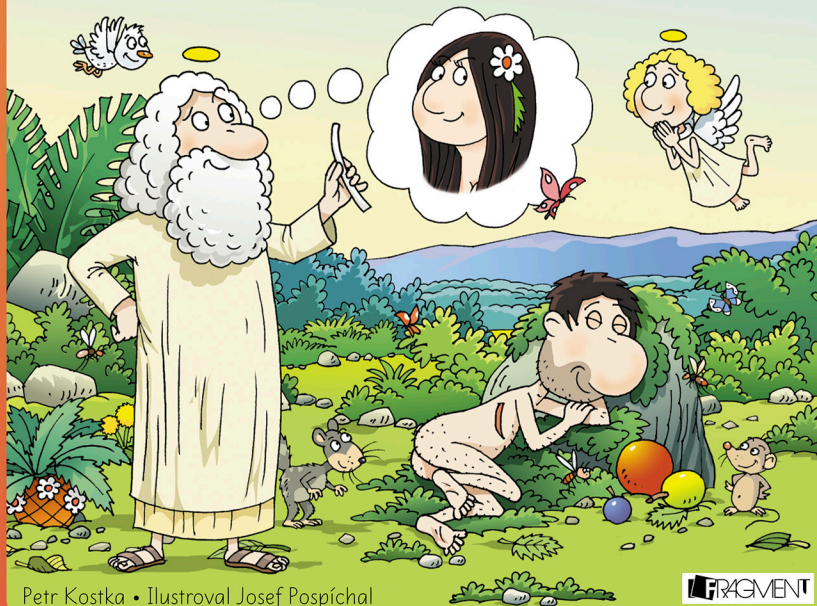

Najznámejšie úslovia z Biblie

Prečo sa hovorí...
začať od Adama, po nás potopa,
neveriaci Tomáš...

Najznámejšie úslovía z Biblie

Aj v tlačenej verzii

Objednať si môžete na stránke
www.albatrosmedia.sk

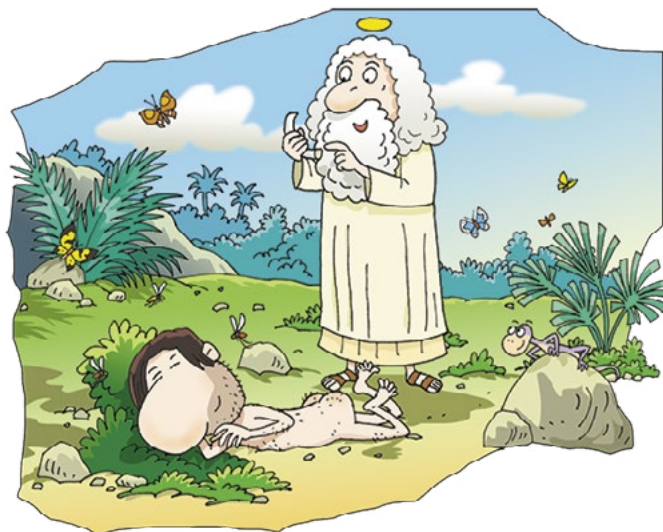
Petr Kostka
Najznámejšie úslovía z Biblie – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2016

Všetky práva sú vyhradené.
Nijaká časť tejto publikácie sa nesmie rozširovať
bez písomného súhlasu majiteľov práv

Petr Kostka

Najznámejšie úslovie z Biblie

Ilustroval Josef Pospíchal

*Terke, Báre, Šimonovi a Danovi
a všetkým zvedavým deťom*

Úvod

V bežnej reči často používame úslovia, ktoré majú svoj pôvod v Biblii. Kedysi im všetci rozumeli a chápali ich význam. Znalosť Biblie sa však z nášho kultúrneho prostredia vytráca a už tak dobre neovládame príbehy, ktoré sa v základnej knihe všetkých kresťanov odohrávajú.

Pritom Biblia zohrala v našej minulosti celkom ojedinelú a výnimočnú úlohu. Dlhé stáročia bola jediným textom, ktorý sa čítal v každom kostole, bola jedinou knihou, ktorú mali v každej rodine. Biblia sa stala učebnicou, zábavným čítaním plným romantiky a napätia, vojnových aj lúboštných drám. Slúžila na poučenie, podľa nej utvárali naši predkovia svoje hodnoty. Biblia je kresťanstvo zachytené na papieri. S biblickými príbehmi sa stretávame úplne všade. Nájdeme ich na obrazoch, v hudbe, v románoch a básňach. Niektoré príbehy, tie najsilnejšie a najvýraznejšie, zľudovali. Stali sa súčasťou bežnej komunikácie. Viete napríklad, prečo sa hovorí „pre Kristove rany“? Určite ste už počuli aj slovné spojenie „huby s octom“. A čo „pre rany Božie“? Čo znamená, ak niekto povie „po nás potopa“? Všetky tieto zvolania majú svoj pôvod v Biblii. Pozrime sa teda na to, aké príbehy, aké ľudské charaktery, osudy a činy stoja za najznámejšími biblickými úsloviami.

Začať od Adama

„Ako začať biblické úslovia?
No predsa celkom od začiatku, od Adama.“

Biblia sa začína rozprávaním o stvorení sveta a prvého človeka, ktorý sa volal Adam. Ide o prastarý príbeh o tom, ako si dávni ľudia predstavovali nielen svoj vlastný vznik, ale aj vznik Zeme, vesmíru, zvierat a vôbec všetkého.

Čo predchádzalo vzniku prvého človeka? Boh najprv stvo-

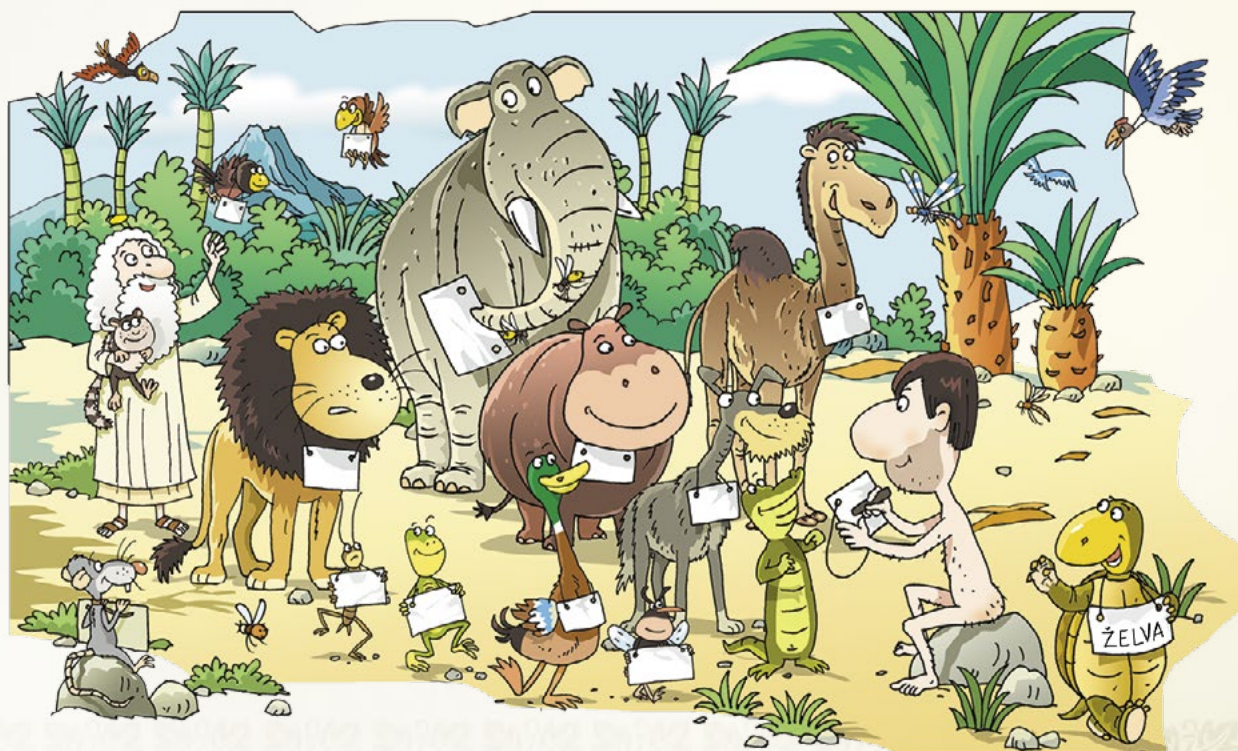
ril nebo a zem. Potom oddelil svetlo a tmu, tak vznikli deň a noc. Stvoril všetku vodu a súš, stvoril slnko, mesiac a hviezdy. Potom nasledovala celá rastlinná a živočíšna ríša. Najprv všetko, čo žije vo vode, potom vo vzduchu a nakoniec na pevnine. Ubehlo päť dní a svet bol hotový. Zdalo sa, že sa dielo vydarilo. No akoby tu ešte niečo chýbalo. Pre koho to všetko Boh stvoril?

„Učiňme človeka,“ povedal Stvoriteľ. A tak na šiesty deň od počiatku stvoril Boh človeka. Adama. Adam znamená v hebrejčine, pôvodnom jazyku Biblie, jednoducho označenie pre človeka. Adam bol teda prvým človekom, počiatkom celého ľudstva.

Boh k nemu najprv priviedol všetky zvieratá, všetky živé tvory, aby im Adam dal meno. Boh si prial, aby všetko živé malo ľudské pomenovanie.

Adam teda vymyslel všetky názvy. Bol však smutný, lebo bol úplne sám a o názvy, ktoré vymyslel, sa nemal s kým podeliť. Nemal sa s kým porozprávať. Boh to pochopil. Nechal Adama omdlieť a vytiahol mu rebro, z ktorého stvoril ženu. A keď sa Adam prebral z bezvedomia, Boh k nemu priviedol práve stvorenú ženu a čakal, čo sa stane. Adam bol od radosti celý bez seba, konečne nebol sám! A keďže prvá žena bola stvorená z jeho rebra, zvolal: „Toto je naozaj kosť z mojich kostí a telo z môjho tela!“ A tak, podľa tejto tradície, sú muž a žena, keď sa zoberú, ako jedno telo, a odchádzajú od rodičov, aby mohli žiť spolu. Svoju ženu Adam pomenoval Eva, to znamená „živá“. Eva bola prvá žena.

Adam s Evou mali spolu veľa detí a z ich potomkov vzniklo celé ľudské pokolenie.

Príbeh o vzniku človeka je na začiatku Biblie, a tak sa medzi ľuďmi vžilo, že keď sa niečo má začať pekne od samého začiatku, začína sa od Adama.

„Začať od Adama“ znamená začať od začiatku.
Pekne poporiadku, od úplného počiatku.
Ako od prvého človeka. Od Adama.

Mať sa ako v raji

„Bude to nádhera, budeme sa mať najlepšie na svete,
budeme sa mať ako v raji!“

Kto by sa nechcel mať ako v raji? Byť šťastný, mať všetkého dostatok, robiť iba to, čo ho baví. Nemať nijaké povinnosti. Každý si svoj raj predstavuje trochu inak, ale všetci vieme, že raj je ideálne miesto presne podľa našich predstáv. Kde by sme boli spokojní, nič by nám nechýbalo, jednoducho blažené miesto. Ale ako predstava o raji vznikla? Biblický raj bola vlastne záhrada. Volala sa Eden a Boh do tejto rajskej záhrady poslal Adama a Evu po ich stvorení. Eden sa nachádzal na neurčitom mieste, kdesi ďaleko za vtedy známym svetom. Podľa biblických predstáv to bolo na východe, lebo práve na východe vychádza slnko. Odtiaľ prichádza nový deň a zaženie noc a tmu. V Edene pramenila rieka, ktorá sa rozdeľovala do štyroch prameňov. Každý z prameňov odtekal na jednu svetovú stranu. Raj bol obohnaný plotom, aby tam bol pokoj a nehrozilo žiadne nebezpečenstvo. Bol to vlastne sad. Boh v Edene vysadil pre

Adama a Evu najrôznejšie ovocné stromy. Adam s Evou tu boli chránení, žili tu v bezpečí.

Žili tu celkom bezstarostne. Nemuseli si obstarávať jedlo, v raji bolo všetkého dostatok. Nemuseli sa starať vôbec o nič a ani nevedeli, ako výborne sa majú. Žiť v Edene bolo pre nich samozrejmosťou. Nepoznali nič iné, nikde inde neboli. Ich záhrada, Eden, bola celým ich svetom. Nemali nijaké povinnosti. Prechádzali sa v rajskej záhrade a boli bezstarostní a blažení. A Boh bol nablízku. Chránil ich. Adam s Evou tak nepoznali strach, nevedeli o žiadnom nebezpečenstve. Mali sa jednoducho ako v raji. A nám zostala predstava nedostupného, ale najblaženejšieho miesta na svete, kde niet starostí, povinností, nebezpečenstiev či zla.

„Mať sa ako v raji“ znamená nemať žiadne povinnosti, nemusieť sa o nič starať a ničoho sa báť.

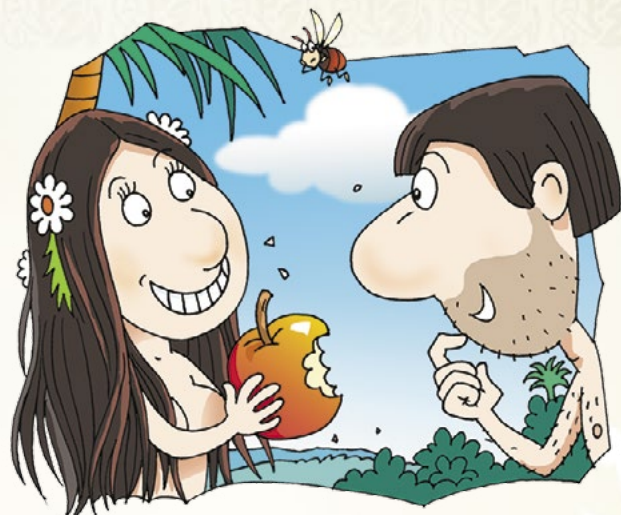
Jesť zakázané ovocie

„Niektorí ľudia robia radi to, čo je zakázané. Zakázané veci ich priťahujú, vyžívajú sa v porušovaní zákazov. Chutí im zakázané ovocie.“

Keď Boh vytvoril sad v rajscom Edene, uprostred vysadil aj dva zvláštne stromy. Strom života a strom poznania. A keď do raja priviedol Adama s Evou, povedal im, že všetko je ich. Všetko mohli využívať, ako sa im zažiadalo. Iba zo stromu života a zo stromu poznania im zakázal jesť. Adamovi sa to vôbec nevidelo čudné, mal sa tak dobre, všetkého mal nadostač, takže nepátral po tom, prečo z dvoch stromov uprostred záhrady nesmie jesť. Zákaz bral celkom prirodzene.

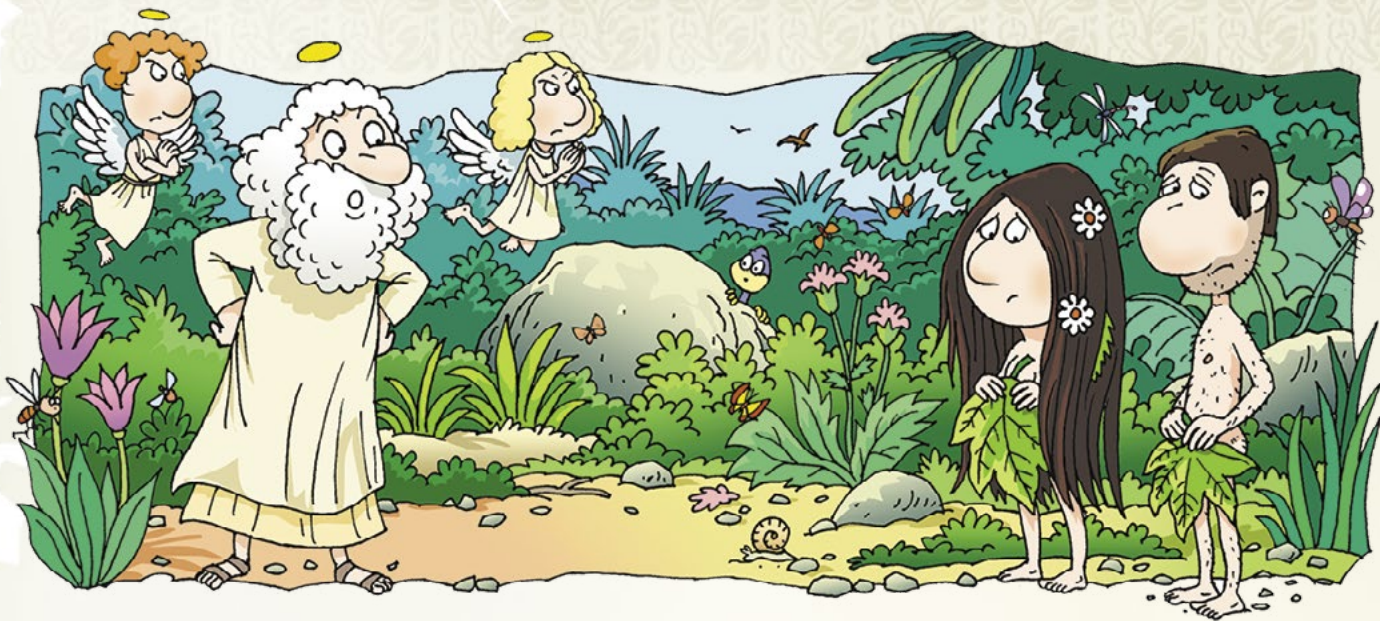
Lenže jedného dňa sa k Eve priplazil had a začal ju prehovárať, aby ochutnala ovocie zo stromu poznania. „Akože vám Boh nedovolí jesť plody z tohto stromu?“ čudoval sa had. „Bojím sa, že ak ochutnáme, zomrieme. Tak vravel Boh,“ povedala Eva. „Nie, neboj sa, nič sa vám nestane,“ prehovárať Evu had. Hovoril sladko a presvedčivo. „Boh vám nechce dovoliť jesť z toho stromu, lebo vie, že ak ochutnáte, otvoria sa vám oči. Zistíte, čo je do-

bré a čo zlé, rovnako ako Boh,“ našepkával had Eve. Eva nakoniec presvedčeniu hada podľahla a jablko zo stromu poznania odtrhla a ochutnala. Ponúkla ho aj Adamovi. Ten si zobral a tiež si na ňom pochutnával. Adam s Evou napriek zákazu ochutnali zo stromu poznania dobrého a zlého.

Odrazu si uvedomili, že po raji pobejú nahí. Precitli. A keď začuli, že sa k nim blíži Boh, zľakli sa a skryli, aby ich

Najvyšší nevidel nahých. Natrhali figové listy a opásali sa nimi. Lenže práve podľa toho Boh zistil, že niečo nie je v poriadku, že Adam s Evou porušili jeho zákaz a jablko zo stromu poznania ochutnali.

Boh sa hrozne nazlostil. Pochopil, že Adam a Eva už vedia, čo je dobré a čo zlé. Boli v tomto smere rovnakí ako on. A Boh nechcel, aby opäť porušili jeho príkaz a ochutnali ovocie aj zo stromu života, ktoré by im zaručilo nesmrteľnosť. Bolo to to posledné, čo si Boh želal. Ľudia sa nemali stať nesmrteľnými.

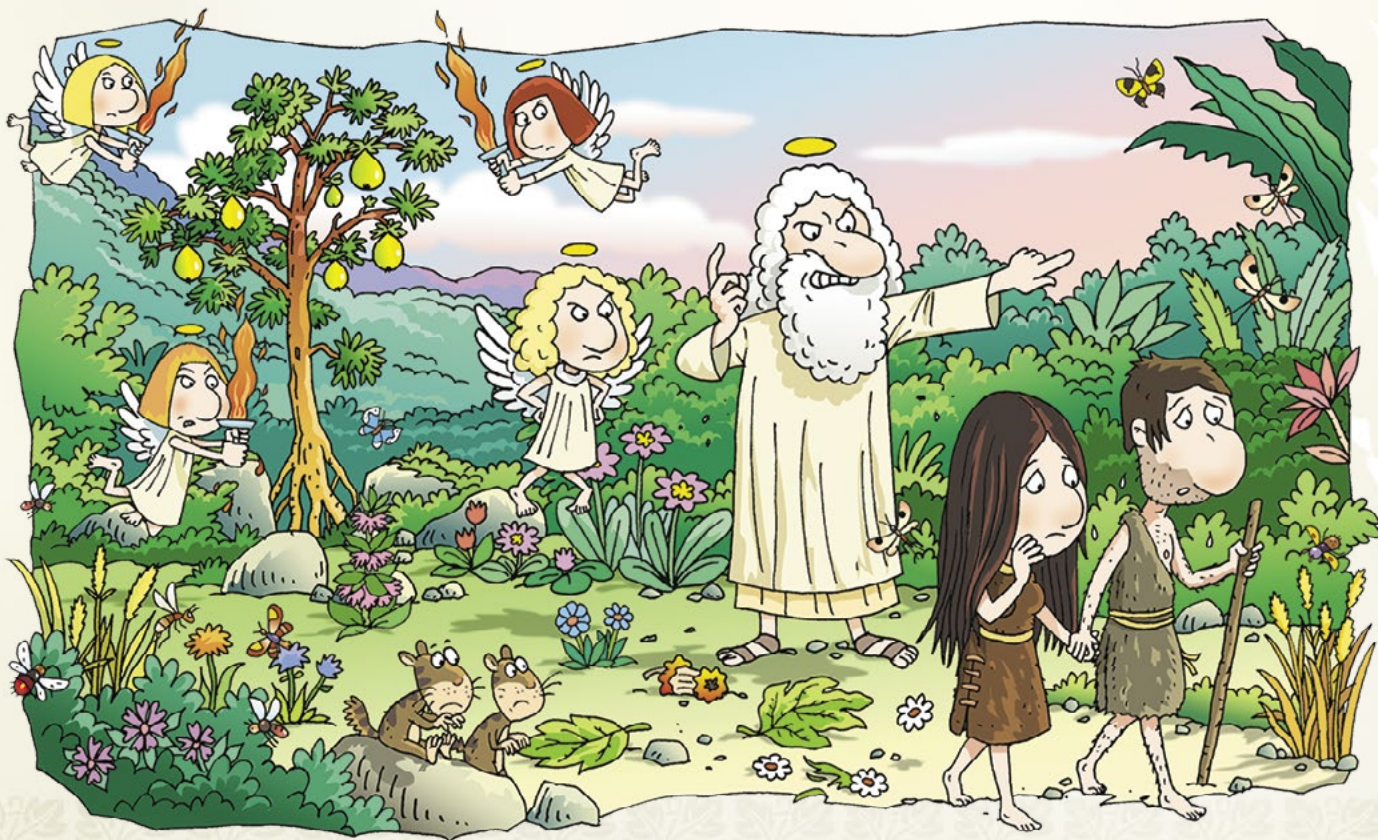
Boh teda Adama s Evou obliekol do kožených sukníc a okamžite ich vyhnal z raja.

Od tej chvíle sa Adam s Evou a neskôr všetci ľudia museli postarať sami o seba. Museli si začať zháňať potravu, museli si stavať obydlia. Museli začať ťažko pracovať. A keďže ochutnali ovocie zo stromu poznania, vedeli, že na svete je nielen dobro, ale aj zlo. A dobro a zlo vstúpili do ich života. Eden,

biblický raj, strážili od tých čias cherubíni, anjeli s ohnivými mečmi, aby sa už nikdy nikto k stromu života ani nepriblížil.

A odvtedy, kedykoľvek porušujeme zákazy, je to rovnaké, ako keby nám chutilo zakázané ovocie.

„Jeť zakázané ovocie“ znamená dobrovoľne porušovať zákazy a riskovať trest.

Kainovo znamenie

„Ten človek je dopredu odsúdený, stratený.
Akoby bol poznačený Kainovým znamením.“

Eva mala podľa Biblie veľa detí a bola vlastne matkou všetkých ľudí a Adam ich otcom. Kain bol najstarším, prvorodeným synom pramatky Evy. Keď vyrástol, stal sa poľnohospodárom. Jeho mladší brat sa volal Ábel a ten sa stal pastierom. Obaja sa modlili k rovnakému Bohu, a ako bolo vtedy zvykom, prinášali svojmu Bohu obety.

Kain priniesol dary, ktoré vypestoval. Obilie. Ábel zase priniesol ovčí tuk a mäso. Hospodin pozrel na dary obidvoch bratov, no vybral si len tie, čo priniesol Ábel.

Kaina Boží výber nahneval. Nemohol sa zmieriť

s tým, že si Boh vzal iba mäso od brata. Dotklo sa ho to a cítil sa urazený. Keď sa raz obaja bratia stretli, v Kainovi zovrela zlosť a Ábela zabil. „Čo si to vyviedol?“ spýtal sa Boh Kaina. „Preliat si krv svojho brata! Preklínam ťa navždy!“ A tak Boh, svedok prvej bratovraždy, Kaina odsúdil.

V tej chvíli si Kain uvedomil, čo vykonal. „Spáchal som hrozný zločin, som prekliaty, každý ma môže zabiť a nič sa mu nestane, celý život sa budem musieť skrývať,“ nariekal.

„Nie, to nie. Tvoj trest bude omnoho horší,“ riekol Boh a poznačil Kaina zvláštnym znamením, aby každý vedel, že je poznamenaný zločinom. „Kto by na teba siahol rukou, bude sedemnásobne potrestaný.“ A od tých čias až do konca svojho života sa Kain bez rodiny a priateľov potuloval sám po svete. Ktokoľvek ho zbadal, uvidel na ňom Božie znamenie označujúce zločinca.

Príbeh Kaina a Ábela vstúpil do ľudového úslovja ako odstrašujúci príklad neovládateľného človeka, v ktorom sa ukrýva hrozba pre ostatných.

Ak je niekto poznačený „Kainovým znamením“, ide o človeka zaťaženého vinou, ktorý sa správa nepriateľsky a nemôže sa začleniť medzi ostatných.

Starý ako Matuzalem

„Ten muž je veľmi starý, starší ako všetci okolo, veľa toho zažil, je starý ako Matuzalem.“

Dnes sa už aj o vtipe alebo o nejakej historke, ktorú vám niekto rozpráva a vy už ju aj tak dávno poznáte, hovorí, že je stará ako Matuzalem. Byť starý ako Matuzalem znamená, že ide o veľmi starú osobu či vec. No kto Matuzalem vlastne bol?

V celej Biblii sú o ňom napísané iba tri vety. A to tam, kde biblickí autori vyratúvajú Adamov rodokmeň. Ide o zoznam desiatich najstarších patriarchov, zakladateľov rodov. Dokladá, ako sa ľudstvo od Adamových dôb rozrastalo. Adam sám sa dožil podľa Biblie 930 rokov. Jeho syn, ktorý sa narodil po Kainovi a Ábelovi, Šet, sa dožil 912 rokov. Aj on mal veľa synov a dcér. A tak pokračuje výpočet

prvorodených synov a ich synov až po Matuzalema. Keď mal Matuzalem 187 rokov, narodil sa mu syn Lámech. A Lámech mal syna, ktorého pomenoval Noe. On ako jediný spolu so svojou rodinou prežil neskoršiu potopu sveta. Matuzalem bol teda Noemov dedko. Zomrel, keď mal 969 rokov. Nikto iný sa dlhšieho veku v Biblii nedožil. Stal sa tak najstarším človekom, ktorý kedy žil. A to si všetci dobre pamätali. Takže z tejto krátkej zmienky o Matuzalemovi vo výpočte najstarších patriarchov vzniklo úslovie o dlhovekosti, o starobe a dožitých rokoch.

Byť „starý ako Matuzalem“ hovoríme, keď chceme vyzdvihnúť starobu a zdôrazniť dlhovekosť.

